

ACC. N:R M. 14601: 1-5,

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Geildun Wichström, Markaryd*
Härad: *Lunnarbo* Berättare: *Matilda Nilsson, "*
Socken: *Markaryd* Berättarens yrke: *fru*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1888* i *Markaryd*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gudstjänst och nattvardsgång. s. 1-5.

LM F 107

Berättaren minns från sin tidiga barndom att hon ofta fick följa med till högmässan i socknens kyrka. Föräldrar, far- och morföräldrar brukade besöka gudstjänsten nästan varje söndag fast det var mycket lång kyrkoväg. Det var mycket lång väg till de angränsande socknarnas kyrkor, så det var otänkbart att närvara vid annan gudstjänst än i socknens egen kyrka. Vanligtvis kom man till kyrkan i så god tid - att man hann med att titta till sina anhörigas gravar och också gå till de gravkullar som var ett sista vilorum för vänner och bekanta. De mest betydelsefulla gudstjänsterna om året voro givetvis julottan och långfredagen samt påskdagen. Till långfredagens högmässa klädde man sig alltid i svarta kläder. Vid kyrkobesöket (om man skulle gå alla) följdes hela familjen åt - hann man upp andra kyrkobesökare på vägen som man var bekant med, så slog man följe - man förhörde sig om varandras hälsotillstånd - pratade om väder och gröda osv. Alla kyrkobesökare var för det mesta ute i god tid - man ville inte störa andakten med att komma försent till gudstjänsten. Män och kvinnor gingo in tillsammans i kyrkan för att sedan dela på sig. Männen satte sig i högra bänksidan och kvinnorna på den vänstra sidan. (Numera sätter sig familjen tillsammans i samma bänk) Några bestämda platser fanns ej under berättarens tid - det var endast kyrkoherdens familj som

bänkade en Tvärbänk framme på långsidan vid koret. Berätterskans mormor hade alltid, som de andra kvinnorna på den tiden - en bukett av lavendel, salvia och äbredd i en virad i en näsduk med sig till kyrkan. Dessutom hade hon några kryddor att tugga på, samt några små bitar av kak- eller toppsocker till sitt barnbarn.

Vid helgerna brann alltid levande ljus, och ofta hade man blommor eller en krukväxt på altaret.

Knäfall förekom inte under denna tid - utom vid vigsel och kyrktågning samt vid nattvardsgång.

(För cirka 40 år sedan var det bruk och sedvänja - att kvinnorna efter barnsängen blevo kyrktagna framför altaret. Kvinnan knäföll på en pall, medan prästen läste en bön. Därefter steg kvinnan upp och prästen räckte henne handen. Var det så, att kyrkotagningskvinnan fött ett u.ä. barn till världen, fick hon ej komma in i kyrkan utan blev kyrkotagen nere vid dörren). Det berättas om den lärde hjälpprästen, doktor W. derström, att han hade rädsla för det täcka könet - att han vid kvinnornas kyrkotågning med de yttersta spetsen av ett par fingrar vidrörde kvinnans hand samtidigt som han vände bort huvudet.)

När man kom in i kyrkan och satt sig i bänken så böjde man ner sitt huvud i handen. (Sedan är kvar ännu) - mycket gamla gummor brukade niga vid nämmen

det av Gudsnamnen. Församlingen skulle alla resa sig vid Trosbekännelsen samt vid sjungandet av de psalmersar som vore märkta med en stjärna. (Enligt äldre psalmbok.)

Begravningsgästerna brukade sätta sig på de nedersta bänkarna, och förbleva sittande under gudstjänsten.

Berättarkans Konfirmationslärare, kyrkoherde Johan Emil Vdström (1860)-1908) brukade alltid ha en vit duk i handen, när han predikade.

Var någon sjuk och önskade förbön, så lästes denna upp i kyrkan.

Kollekten upptogs vid altaret - vid högtidliga tillfällen brukades här Efter guds-tjänsten gick man ut ur kyrkan - lika andaktsfullt och stilla som man kommit in.

Tid hemkomsten från kyrkan brukade man berätta om prästens predikan och man talade om vilka det kungjorts lysning för, och vilka det gjorts tacksägelse för, ävenså om det varit barn dop i kyrkan samt kungörelser i övrigt.

Andaktstunderna höllas numera i folkskolorna, men det är ännu i bruk att ha husförhör i hemmen. För var det mycket noga med att läsbarnen vore med på husfiken och de fick då svara på kristendomspågor. Förra tidens husförhör var kalasbetonat - man hade smörgäsbord, varmrätt och efterrätt, och dessa hölls mest i de större bondgårdarna. Men även de mindre gårdarna brukade ställa till med ka-

läs på husförhören. Alla personer i roten nämnades upp - den närvarande svarade för sig och sin familj. Hade någon in- eller utflyttat från orten och icke var närvarande, så steg någon annan person upp och klargjorde förhållandet.

Nattvardsgång

Nattvardsgången pålystes från predikstolen - och man anmälde sig till denna genom att lämna in en lapp i sakrestian, och detta var ej förenat med någon avgift.

Skriftermålet hölls före - och nattvarden delades ut en halvtimme efter guds-Tjänsten.

Ja, nog hade man en sträng uppfattning om att på ett ödmjukt sätt vara med vid nattvardsbordet.

Förr brukade man vara svartklädd vid nattvarden's undfäende - men numera håller man ej alltid så strängt på den saken.

När läsbarnen gingo till sin första nattvardsgång - var det brukligt, och bruket lever kvar än i dag - att föräldrarna efteråt deltagit i nattvardsgången.

Två gånger i månaden pålystes nattvardsgången.

De som skulle deltaga i nattvarden brukade sitta i de främre bänkarna.

ACC. N:R M. 14601:5

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

5.

i de allra främsta brukar läsbarn och konfirmander sitta.

Berätter skans farfar, Andreas Månsson var kyrkovård i Markaryds kyrka en del år under sin livstid.

(Vid hushållsförhören hade man ^{också} bibelstudium och psalmsång.)